

05.09.2023

Група 36

Геометрія

Урок 1

Тема: Об'єми тіл. Формули для обчислення об'єму призми і паралелепіпеда

Мета:

- Повторити теоретичний матеріал; узагальнити, систематизувати та поглибити знання учнів із теми; застосувати знання з фізики під час розв'язування прикладних задач; формувати уяву про процеси у природі;
- розвивати в учнів пізнавальний інтерес, уміння використовувати набуті знання, навички й уміння в нових ситуаціях; підвищити інтерес до вивчення фізики та астрономії; розвивати абстрактне та логічне мислення;
- виховувати у учнів повагу та зацікавленість до вивчення фізики та астрономії, старанність у навчанні; сприяти розширенню кругозору учнів.

Матеріали до уроку:

З такою величиною, як об'єм, ви часто стикаєтесь у повсякденному житті: об'єм пакета соку, об'єм скляної банки, показники споживання води або палива на лічильниках (рис. 22.1). З поняттям об'єму ви ознайомились у курсі математики 5 класу. Крім того, це поняття ви неодноразово використовували, наприклад, на уроках фізики та хімії.

Рис. 22.1

Вивчаючи планіметрію, ви часто стикалися з такою геометричною величиною, як площа фігури. Об'єм тіла в стереометрії є аналогом площі фігури в планіметрії. Побачити цю аналогію нескладно, якщо порівняти означення площі многокутника, вивчене вами у 8 класі, з таким означенням.

Означення. Об'ємом тіла називають додатну величину, яка має такі властивості:

- 1) рівні тіла мають рівні об'єми;
- 2) якщо тіло складене з кількох інших тіл, то його об'єм дорівнює сумі об'ємів цих тіл;
- 3) за одиницю виміру об'єму тіла беруть одиничний куб, тобто куб з ребром, яке дорівнює одиниці виміру довжини.

Вивчення об'ємів тіл почнемо з многогранників.

Виміряти об'єм многогранника — це означає порівняти його об'єм з об'ємом одиничного куба. У результаті отримують числове значення об'єму даного многогранника. Це число показує, у скільки разів об'єм даного многогранника відрізняється від об'єму одиничного куба.

Покажемо, як, спираючись на означення, знайти об'єм, наприклад, прямокутного паралелепіпеда з ребрами 1 см, 1 см і 3 см (рис. 22.2).

Такий паралелепіпед можна розбити на три куби з ребром 1 см. Із властивості 2 об'єму випливає, що об'єм даного паралелепіпеда дорівнює трьом об'ємам куба з ребром 1 см (коротко записують: 3 см^3).

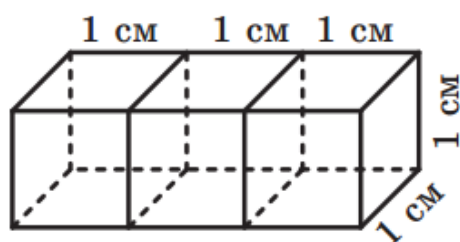

Рис. 22.2

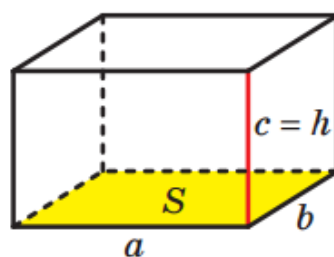

Рис. 22.3

Під час обчислення об'єму тіл зручно користуватися формулами, які дають змогу знаходити об'єм тіла за певними його елементами.

Зокрема, якщо виміри прямокутного паралелепіпеда дорівнюють a , b і c , то його об'єм V можна обчислити за формулою

$$V = abc$$

Звернемо увагу, що добуток ab дорівнює площі S основи прямокутного паралелепіпеда, а ребро c є його висотою h (рис. 22.3). Тоді формулу об'єму прямокутного паралелепіпеда можна записати так:

Звернемо увагу, що добуток ab дорівнює площі S основи прямокутного паралелепіпеда, а ребро c є його висотою h (рис. 22.3). Тоді формулу об'єму прямокутного паралелепіпеда можна записати так:

$$V = Sh$$

Цю формулу використовують також для обчислення об'єму призми.

Теорема 22.1. *Об'єм V призми з висотою, що дорівнює h , і основою, площа якої дорівнює S , можна обчислити за формулою*

$$V = Sh$$

4) У $\triangle ABC$: $\angle ABC = 120^\circ$. За теоремою косинусів:

$$AC^2 = AB^2 + BC^2 - 2 \cdot AB \cdot BC \cdot \cos \angle ABC;$$

$$AC = \sqrt{8^2 + 8^2 - 2 \cdot 8^2 \cdot \cos 120^\circ} = 8\sqrt{3} \text{ (см)}.$$

5) Оскільки $BD < AC$, то B_1D – менша діагональ паралелепіпеда, $B_1D = AC = 8\sqrt{3}$ см.

6) У $\triangle BB_1D$ ($\angle B = 90^\circ$):

$$BB_1 = \sqrt{B_1D^2 - BD^2} = \sqrt{(8\sqrt{3})^2 - 8^2} = 8\sqrt{2} \text{ (см)}.$$

7) Тоді об'єм $V = 32\sqrt{3} \cdot 8\sqrt{2} = 256\sqrt{6}$ (см³).

Відповідь. $256\sqrt{6}$ см³.

Домашнє завдання: законспектувати, вивчити напам'ять основні формули.

Зворотній зв'язок:

E-mail t.anastasia.igorivna@gmail.com